

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2025-2-8>

УДК 338.1:630.6(477.8)

JEL Q23, Q58, R11

В. Р. Ковалишин

кандидат економічних наук, доцент, докторант

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені

М. І. Долишнього НАН України», м. Львів

e-mail: v_kovalyshyn@yahoo.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7808-3200>

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЛІСОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Проаналізовано етапи трансформації і становлення лісопромислового комплексу та його сучасний стан, ураховуючи такі показники: кількість зайнятих суб'єктів господарювання, кількість зайнятих працівників та обсяги реалізованої продукції. Установлено, що в період 2019-2023 рр. кількість суб'єктів господарювання та зайнятих у них осіб мала тенденцію до поступового зниження, окремі показники різко впали у 2023 р. через ведення повномасштабних бойових дій на території України, мобілізацію та міграцію робочої сили, а також унаслідок реформування та оптимізації системи ведення лісового господарства в Україні та змін на ринку необробленої деревини. Також спостерігалось збільшення обсягів реалізації продукції завдяки значному попиту та зростанню цін на продукцію лісопромислового комплексу. Обґрунтовано важливу роль лісового господарства у функціонуванні місцевої економіки та його місце у формуванні стратегії соціально-економічного розвитку Карпатського регіону. Визначено основні екологічні загрози, пов'язані з інтенсифікацією лісокористування, зроблено наголос на необхідності врахування екологічної складової у процесі використання лісів на потреби місцевої економіки, дотримання вимог щодо екологічної безпеки у процесі лісокористування.

Ключові слова: лісопромисловий комплекс, регіональний розвиток, вплив, соціально-економічні системи, екологічна безпека.

Kovalyshyn V. R. ENVIRONMENTAL AND ECONOMIC ASPECTS OF TRANSFORMATION OF THE FORESTRY COMPLEX IN THE CARPATHIAN REGION

The article considers current issues of development of the forestry complex in the Carpathian region and its role in supporting local socio-economic systems. The transformation processes in the forestry complex of the Carpathian region have caused significant changes in approaches to forest management and the wood market functioning. The stages of transformation of the forestry complex and its current state are analyzed considering such indicators as the number of business entities involved, the number of employees and the volume of forestry products sold. The article shows, in particular, that in the period 2019-2023, the number of business entities and the number of people employed by them had a gradual tendency to decrease, with a significant drop of individual indicators in 2023, which was caused primarily by such factors as full-scale hostilities on the territory of Ukraine that impacted the processes of mobilization and migration of the workforce, as well as the reforming and optimizing the forestry management system in Ukraine, and changes in the market of unprocessed roundwood. At the same time, during this period, an increase in product sales was observed, which was primarily caused by a significant increase in prices for forestry products. The research made it possible to identify the strengths and weaknesses of the forestry complex of the Carpathian region, which are worth highlighting at the current stage, as well as the main risks and opportunities. The important role of forestry in supporting the local economy and its place in the formation of the strategy for the socio-economic development of the Carpathian region are substantiated. The main environmental threats associated with the intensification of forest use are identified and the need to consider the environmental component in the process of forest use for the needs of the local economy and compliance with the requirements for environmental safety is emphasized. Ways to solve these problems are proposed, which consist in finding compromises between positive and negative trends in the development of the forestry sector, strengthening state and public control in the implementation of regional forest and environmental policy, involving a wide range of stakeholders in the processes of decision-making, and strengthening ecological safety of the region.

Keywords: forest complex, regional development, impact, socio-economic systems, environmental safety.

Формулювання проблеми. Лісовий сектор завжди відігравав важливу роль у розвитку та підтриманні соціально-економічних систем Карпатського регіону, чому сприяли високий рівень лісистості областей регіону, наявність великої частки експлуатаційних лісів, сприятливі умови для розвитку суміжних галузей економіки та серйозний інтерес місцевого населення до залучення в діяльність підприємств, пов'язаних з веденням лісового господарства та переробленням деревини. Однак за

роки незалежності України лісовий сектор у регіоні зазнав суттєвої трансформації внаслідок ринкових процесів і посилення конкуренції з боку інших галузей економіки, зокрема туризму й рекреації та сільського господарства, які спричинили відтік з лісопромислового комплексу інвестицій та робочої сили. Окрім того, відбувся перерозподіл форм власності суб'єктів господарювання, які брали участь у функціонуванні лісопромислового комплексу, у напрямі переходу на приватне господарювання. Якщо

ведення лісового господарства та пов'язане з ним лісгосподарське виробництво залишилися переважно в державній власності, то лісозаготівельне виробництво та (ще більшою мірою) деревообробна промисловість сконцентрувалися у приватній власності. Водночас спостерігалось збільшення площі лісів, які виконують важливі природоохоронні функції, і створення нових природоохоронних об'єктів і територій у Карпатському регіоні та, відповідно, вилучення земель лісгосподарського призначення з господарського користування лісових підприємств.

Початок повномасштабних бойових дій на території України також зумовив процеси релокації підприємств у західні регіони країни, вимушену міграцію робочої сили, а в перший рік спричинив стагнацію ринку деревини.

Отже, питання трансформації лісового сектору економіки та його впливу на соціально-економічний розвиток Карпатського регіону на сучасному етапі потребують аналізу й дослідження. Залишається актуальним питання дотримання екологічної безпеки регіону з огляду на зростання попиту на деревину та тенденції до інтенсифікації лісокористування, ураховуючи важливі природоохоронні та соціальні функції, які виконують гірські ліси регіону.

Аналіз останніх досліджень. Проблематиці ефективності функціонування ліспромислового комплексу України останніми роками присвячено низку праць, у більшості з яких розглядаються фінансово-економічні результати діяльності підприємств лісового сектору економіки в період, що передував пандемії COVID-19 та початку повномасштабних бойових дій на території держави. Серед них можна виділити роботу А. А. Суски, в якій досліджено розвиток і трансформацію наявних інституцій лісового господарства в нових ринково-екологічних умовах і здійснено аналіз лісового сектору в контексті забезпечення ринку соціально-економічних послуг [1]. У працях Є. С. Колбасіна, Т. А. Філатової та Ю. І. Гайди оцінено фінансові результати діяльності підприємств, визначено їхню динаміку та основні показники в розрізі основних складових ліспромислового комплексу в довоєнний період [2; 3].

На рівні Карпатського регіону роль лісового господарства в умовах підвищення ефективності господарського потенціалу та можливості функціонування «зеленої» економіки розглядалася в роботі Г. В. Машіки [4]. Еколого-економічні засади лісокористування в цьому регіоні та роль лісового господарства в підтриманні місцевої економіки досліджувалися А. М. Дейнекою, а екологізація лісокористування розглядалася ним у контексті забезпечення сталого розвитку лісового сектору економіки [5]. Окремими авторами на прикладі Закарпатської області проведено аналіз структурно-динамічних тенденцій розвитку лісового комплексу, ураховуючи важливість лісового господарства в підтриманні місцевої економіки [6].

Водночас у лісовому секторі економіки Карпатського регіону, як і України загалом, упродовж останніх п'яти років відбулися суттєві структурні та

організаційні зміни, які впливають на ефективність його функціонування та подальший розвиток. У більшості праць представлені результати дослідження ліспромислового комплексу на основі наявного природно-ресурсного потенціалу Карпатського регіону та можливостей його використання, однак у них не враховано сучасні організаційно-економічні тенденції розвитку лісового сектору та впливу на нього зовнішніх форс-мажорних обставин, з якими зустрілась Україна за останні кілька років. Окрім того, потребує дослідження питання соціально-економічного впливу трансформації ліспромислового комплексу та посилення екологічної безпеки внаслідок інтенсифікації лісокористування.

Метою статті є аналіз основних напрямів розвитку ліспромислового комплексу, його впливу на соціально-економічне середовище, а також визначення потенційних екологічних загроз, пов'язаних із трансформацією лісового сектору, зростанням попиту на деревину та сучасними тенденціями до інтенсифікації лісокористування.

Основні результати дослідження. Дослідження розвитку та трансформації ліспромислового комплексу та його впливу на місцеві соціально-економічні системи проведено на прикладі чотирьох адміністративних областей Карпатського регіону України. Ліспромисловий комплекс охоплює як безпосередньо суб'єктів господарювання, зайнятих у сфері лісового господарства та лісозаготівель, так і деревообробної, целюлозно-паперової та лісохімічної промисловості [7].

За останні 30 років функціонування ліспромислового комплексу в Карпатському регіоні зазнало суттєвої трансформації. У Закарпатській, Івано-Франківській та Чернівецькій областях до 1995 р. працювали великі лісопереробні комбінати, які займалися повним спектром робіт, пов'язаних з веденням лісового господарства та комплексним переробленням деревини. У Львівській області подібно до лісокомбінатів функціонували лісозаготівельні підприємства, основним завданням яких було забезпечення деревообробної галузі промисловою деревиною, а перероблення та виготовлення виробів з деревини забезпечували окремі структури – деревообробні комбінати.

З другої половини 1990-х років веденням лісового господарства в Карпатському регіоні, як і у всій Україні, почали займатися державні підприємства лісового господарства, основним завданням яких стало вирощування високопродуктивних деревостанів і заготівля деревини. Водночас деревообробний бізнес концентрувався в приватній власності та відбувалося становлення комерційних відносин у сфері купівлі-продажу деревини на засадах ринкової економіки.

Характерними особливостями цього періоду також було виділення зі складу земель лісгосподарського призначення значної кількості об'єктів природо-заповідного фонду загальнодержавного значення, зокрема Національного природного парку (далі – НПП) «Сколівські бескиди» на Львівщині, НПП «Гуцульщина» на Івано-Франківщині, НПП «Вишницький» у Чернівецькій області, розширення

території Карпатського біосферного заповідника в Закарпатській області та ін., що спричинило вилучення цих земель зі складу лісгосподарських підприємств.

Водночас значно загострилися екологічні проблеми лісового господарства, пов'язані з масовим усиханням і пошкодженням ялинових деревостанів, що призвело до великих обсягів санітарних рубок. Серед інших екологічних проблем можна виділити масштабне використання водотоків, якими здійснювалося транспортування деревини, через відсутність розгалуженої мережі лісових доріг, мостів і переправ, а також відчутні ерозійні процеси через наявність значних тимчасово знеліснених площ унаслідок проведення суцільних рубок і невчасного лісовідновлення.

Окрім ведення лісового господарства, деякі державні лісгосподарські підприємства також розвивали деревообробний напрям (передусім з перероблення низькотоварної деревини, яка користувалася меншим попитом на ринку та була розповсюджена в значних обсягах через усихання і пошкодження лісів та проведення великої кількості санітарних рубок). Лісгосподарські підприємства зробили значний внесок у розвиток місцевих соціально-економічних систем, підтримуючи місцеву інфраструктуру, а також надаючи можливість працевлаштування місцевим жителям, здійснюючи суттєві відрахування до місцевого бюджету, зокрема у вигляді ПДФО та плати за спеціальне використання лісових ресурсів, велика частина якої відповідно до законодавства надходить до місцевого бюджету (насамперед від рубок догляду та санітарних рубок). Ведення лісового господарства та лісозаготівлі також суттєво впливають на можливості використання широкого спектра екосистемних послуг у Карпатському регіоні.

У 2022 р. відбулася суттєва реформа лісового господарства, унаслідок якої усі державні лісгосподарські підприємства України, що знаходились у підпорядкуванні Державного агентства лісових ресурсів України, втратили статус юридичних осіб та увійшли до складу єдиного Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» [8]. Перед тим відбулось об'єднання та укрупнення окремих суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства, що дало змогу оптимізувати управлінські процеси та зменшити кількість підприємств, які функціонували неефективно. Аналіз реформи лісового господарства, наслідків укрупнення та диверсифікації лісових підприємств проведено нами в межах дослідження, результати якого опубліковані в праці [9].

Реформування лісового господарства відчутно вплинуло й на деревообробну галузь, оскільки спричинило переформатування ринку необробленої деревини, зокрема практично зникла можливість реалізації деревини на основі прямих контрактів, водночас більшість деревини реалізовується через аукціони. Урегулювання ринку деревини та зростання

цін на необроблену деревину також відсіяло частину несистемних суб'єктів господарювання, зайнятих у сфері деревооброблення та виготовлення виробів з деревини.

Суттєво вплинули на подальший розвиток ліспромислового комплексу початок повномасштабних бойових дій на території України та пов'язані з ним процеси мобілізації та масової міграції працездатного населення, особливо з огляду на те, що більшість зайнятих у сфері лісового господарства та лісозаготівель населення – це чоловіки. Ураховуючи означені обставини, ми здійснили дослідження сучасного стану функціонування ліспромислового комплексу та перспектив його подальшого розвитку.

Дослідження трансформації ліспромислового комплексу проведено нами за розділами 02 «Лісове господарство та лісозаготівлі» і 16 «Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння» за класифікатором КВЕД-2010. Для аналізу не бралися до уваги суб'єкти господарювання, зайняті у видах економічної діяльності за розділом 17 «Виробництво паперу та паперових виробів», хоча вони також є частиною ліспромислового комплексу. Правда, аналіз даних Державного комітету статистики України [10] показав, що кількість їх і внесок у розвиток регіональних соціально-економічних систем Карпатського регіону є незначним. Кількість суб'єктів господарювання, зайнятих у сфері лісового господарства та лісозаготівель, а також оброблення та виробництва виробів з деревини, наведена на рис. 1.

Аналіз даних рис. 1 дає змогу виявити поступову тенденцію до зменшення кількості суб'єктів господарювання, зайнятих у сфері лісового господарства та лісозаготівель. За період 2019-2023 рр. падіння становило 12%. Найменші показники зафіксовано у 2022 р. Оскільки лісгосподарське та лісозаготівельне виробництво є первинними щодо деревообробного, зміна в їхній кількості, структурі та умовах функціонування вплинула на розвиток та функціонування деревообробного виробництва. Кількість суб'єктів, зайнятих у сфері перероблення деревини, у цей період демонструє значно інтенсивніші тенденції до зниження (майже 25% за п'ять років), особливо у 2021-2023 рр., що викликано початком повномасштабних бойових дій, які суттєво вплинули на економічні процеси в державі та спричинили значну міграцію та мобілізацію робочої сили, а також змінами підходів до функціонування ринку необробленої деревини. Водночас необхідно зазначити, що зменшення кількості суб'єктів господарювання частково справило позитивний вплив на якість надаваних ними послуг і виробництво продукції, що особливо відчутно на прикладі лісозаготівельного виробництва, більшість послуг в якому забезпечуються малими приватними підприємствами та фізичними особами-підприємцями.

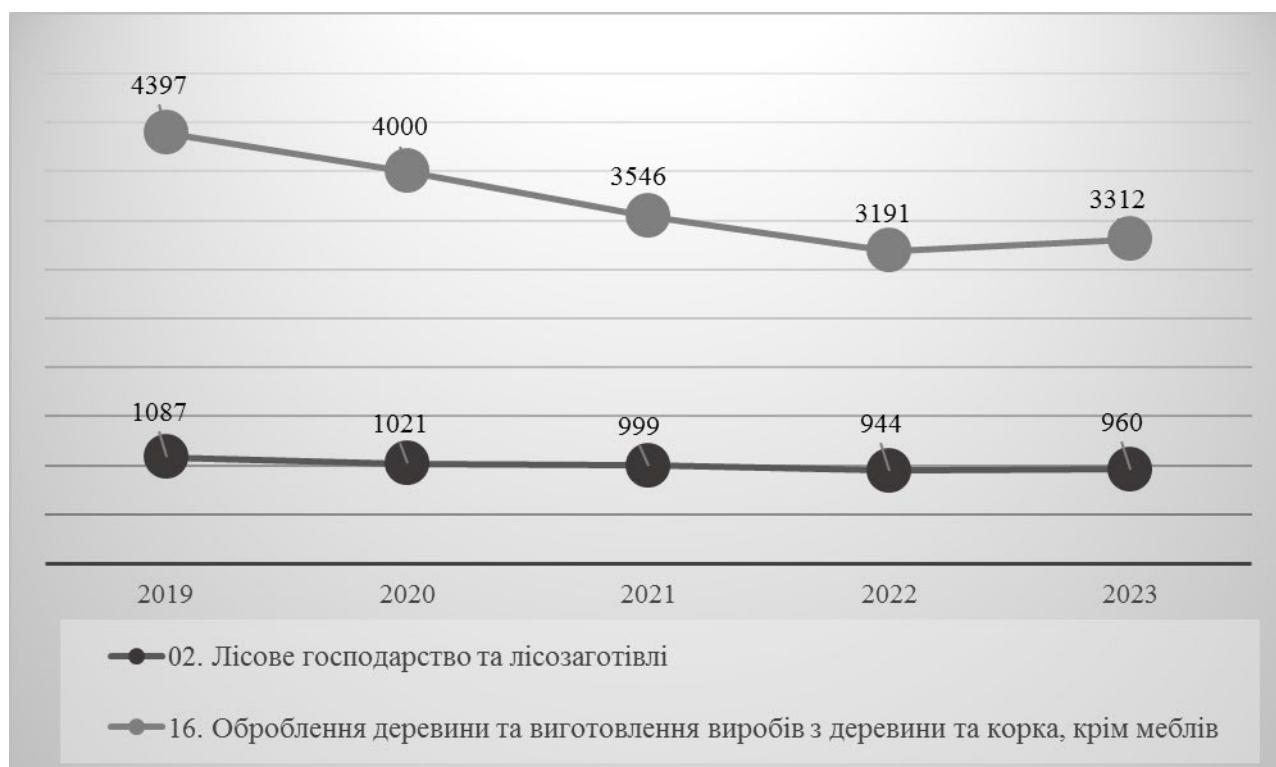

Рис. 1. Кількість наявних у Карпатському регіоні суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2019-2023 рр., од.

Джерело: побудовано автором на основі аналізу даних [10].

На рис. 2 чітко прослідковується тенденція до значного зниження чисельності працівників, зайнятих у лісопромисловому комплексі, що цілком збігається з

тенденцією до зменшення кількості суб'єктів господарювання.

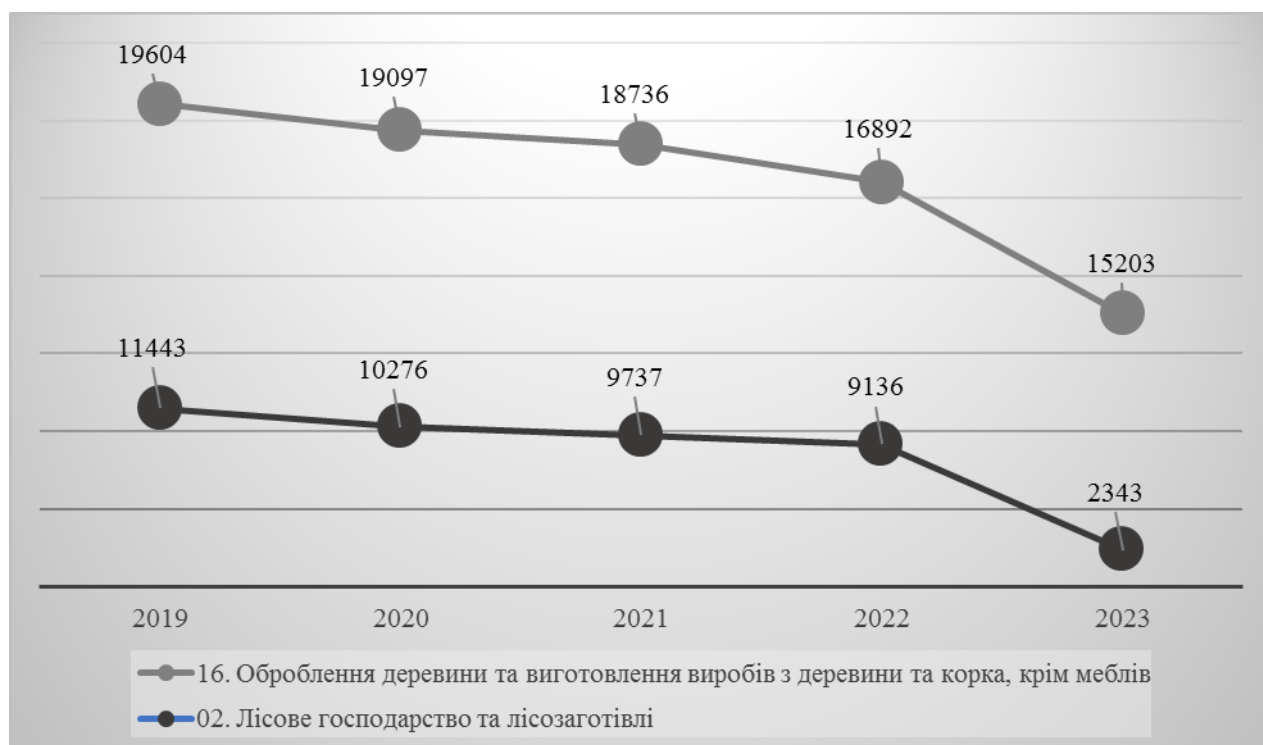

Рис. 2. Кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання Карпатського регіону за видами економічної діяльності у 2019-2023 рр., осіб

Джерело: побудовано автором на основі аналізу даних [10].

Якщо у 2019-2022 рр. цей процес відбувався поступово, то у 2023 р. спостерігається стрімке

зниження чисельності, особливо у сфері лісового господарства та лісозаготівель, де кількість

працівників зменшилася практично в чотири рази. Такий стан справ спричинив значний дефіцит робочої сили на підприємствах лісопромислового комплексу, який тепер нема як покрити, тому що більшість працівників, зайнятих у сфері охорони та догляду за лісом, а також лісозаготівель, представлені чоловіками. Частковим вирішенням цієї проблеми видається автоматизація виробничих процесів у лісогосподарському та лісозаготівельному виробництвах, зокрема впровадження комплексних багатоопераційних машин типу «харвестер», однак це вимагає значних капіталовкладень та оновлення

основних засобів, що складно реалізувати. Крім того, такі лісозаготівельні комбайни не можна масово застосувати через складності рельєфу та типів деревостанів, які домінують у Карпатському регіоні.

Водночас у 2019-2021 рр. спостерігалось суттєве зростання обсягів реалізації продукції лісопромислового комплексу. Хоча показники у 2022-2023 рр. трохи знизилися, що знову ж таки пов'язано з негативним впливом бойових дій на економічні процеси в державі, вони значно перевищують рівень показників на початок періоду в абсолютному вираженні (рис. 3).

Рис. 3. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктами господарювання Карпатського регіону за видами економічної діяльності у 2019-2023 рр., тис. грн

Джерело: побудовано автором на основі аналізу даних [10].

Показники 2023 р. за розділом 02, одержані за результатами аналізу інформації Державного комітету статистики, не можна вважати коректними, оскільки відсутні статистичні дані щодо усіх суб'єктів господарювання в чотирьох областях регіону. Найбільш вагомим показником, який вплинув на збільшення обсягів реалізації деревини, стало значне підвищення цін як на необроблену деревину, так і продукцію поглибленої переробки. З позитивних факторів можна виділити те, що зростання обсягів реалізації продукції в лісовому господарстві та лісозаготівельній сфері відбувалося без значного нарощування фізичних обсягів заготівлі деревини та, відповідно, без додаткового негативного впливу на довкілля. Однак тенденції до збільшення обсягів лісокористування спостерігалися наприкінці 2023 р. — початку 2024 р. унаслідок зростання попиту на необроблену ділову та дров'яну деревину. Детальний аналіз результатів 2024 р. в розрізі кількості суб'єктів господарювання та зайнятих працівників не

проводився через недостатність або відсутність у відкритому доступі статистичних даних за цей рік.

Проведене дослідження дало змогу виявити сильні та слабкі сторони лісопромислового комплексу Карпатського регіону на сучасному етапі, а також основні ризики та можливості (рис. 4).

Установлено, що процеси реформування лісового господарства та трансформації лісового сектору економіки відчутно вплинули на соціальну та економічну складову, водночас меншою мірою зачепили питання екологічної безпеки в регіоні та негативного впливу лісопромислового комплексу на довкілля. Цьому сприяло посилення законодавчого регулювання, зокрема прийняття законодавчих і нормативних актів щодо оцінювання впливу на довкілля, розширення мережі природо-заповідного фонду, виділення та охорони пралісових та квазіпралісових пам'яток природи, а також упровадження на рівні областей стратегій розвитку, які є одним з важливих елементів і визначають екологічну складову. Водночас, ураховуючи наявні

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

тенденції розвитку лісопромислового комплексу, більше уваги необхідно приділяти впровадженню природоохоронних технологій, збільшенню ефективності виробництва завдяки комплексному

використанню лісових ресурсів (а не зростанню обсягів лісозаготівель), активізації використання екосистемних послуг лісів, зокрема на комерційній основі.

Переваги	Недоліки
Оптимізація управлінських і виробничих процесів Підвищення якості послуг у лісовому господарстві та лісозаготівлях Більш прозорі процеси доступу до ринку необробленої деревини Значна кількість суб'єктів господарювання, сертифікованих за міжнародними схемами сертифікації відповідального ведення бізнесу, зокрема схемою FSC®	Скорочення чисельності працівників з місцевого населення Зменшення капіталовкладень на підтримання місцевої інфраструктури та розвиток соціальних проєктів Централізація управлінських рішень і зниження впливу громад на процеси прийняття рішень Відсутність комплексного використання лісових ресурсів, зокрема недержавної лісової продукції
Можливості	Загрози
Нарощування обсягів реалізації продукції завдяки зростанню попиту й цін, а також мінімізації відходів перероблення деревини Залучення додаткових інвестицій та автоматизація виробничих процесів Упровадження сучасних методів та інструментів ведення лісового господарства Пошук компромісів і використання широкого спектра екосистемних послуг, зокрема кліматорегулювальних і рекреаційних	Подальший відтік кваліфікованої робочої сили Скасування заборони на експорт необробленої деревини, що може спричинити дефіцит деревини на внутрішньому ринку Інтенсифікація обсягів лісозаготівель і збільшення ресурсного навантаження на довкілля Погіршення екологічної безпеки регіону внаслідок негативного впливу на довкілля

Рис. 4. SWOT-аналіз сучасного стану розвитку лісопромислового комплексу Карпатського регіону

Джерело: побудовано автором на основі проведеного дослідження.

Висновки. Процеси трансформації, які відбулися в лісопромисловому комплексі Карпатського регіону за останній період, спричинили суттєві зміни в підходах до ведення лісового господарства та функціонування ринку перероблення деревини.

Серед позитивних змін можна виділити такі: упровадження ринкових механізмів реалізації деревини; виділення спеціалізованих приватних підприємств і фізичних осіб-підприємців, основним видом економічної діяльності яких є діяльність у сфері лісозаготівель (група 02.2 «Лісозаготівлі» за класифікатором КВЕД-2010), а також покращення якості послуг, що надаються у сфері лісового господарства та лісозаготівель; більш широке застосування системи вибіркових і поступових рубок, які зменшують негативний вплив на лісові екосистеми.

Серед негативних тенденцій прослідковується зменшення кількості підприємств лісового комплексу та пов'язані із цим скорочення робочих місць і зниження податкових відрахувань до місцевих бюджетів; зменшення впливу громад на процеси прийняття управлінських рішень у сфері управління лісовим господарством і розпорядження лісами; інтенсифікація лісокористування, що спричинює конфлікти з виконанням природоохоронних функцій лісів і несе загрозу екологічній стабільності регіону.

Шляхи розв'язання цих проблем полягають у пошуку компромісів з огляду на наявні тенденції розвитку лісопромислового комплексу, у посиленні державного та громадського контролю у сфері реалізації регіональної лісової та екологічної політики, у залученні широкого кола зацікавлених сторін до процесів прийняття управлінських рішень і зміцнення екологічної безпеки регіону.

Список використаних джерел

1. Суска А. А. *Інституціоналізація лісового сектора економіки України в контексті ринку соціально-екологічних послуг*: дис... д-ра екон. наук: спец. 08.00.03 / Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2018. 451 с.
2. Колбасін Є. С., Філатова Т. А. Стан і тенденції розвитку лісопромислового комплексу України у довоєнний період. *Проблеми економіки*. 2023. № 4(58). С. 70-81 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-4-70-81>
3. Гайда Ю. І., Кузик І. В. Лісопромисловий комплекс України: сучасний стан та доміанти розвитку. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.3.5>
4. Машіка Г. В. Інноваційні підходи до суспільно-географічного дослідження та ефективного використання господарського потенціалу Карпатського регіону. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Геологія. Географія. Екологія*. 2017. Вип. 47. С. 122-132. DOI: <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2017-47-16>
5. Дейнека А. М. *Методологія управління лісовим господарством на еколого-економічних засадах*: автореф. дис. ... д. е. н.: спец. 08.00.06 / Національний лісотехнічний університет України. Львів, 2010. 44 с.
6. Слава С. С., Пугінська В. В. Структурно-динамічні тенденції розвитку лісогосподарського сектору Закарпатської області. *Регіональна економіка*. 2021. № 2. С. 83-90. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2021-2-8>
7. Іщук С. І., Гладкий О. В. *Географія промислових комплексів*: підручник. Київ: Знання, 2011. 375 с.

8. Деякі питання реформування управління лісової галузі: постанова Кабінету Міністрів України від 07.09.2022 р. № 1003. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1003-2022-%D0%BF#Text>

9. Ковалишин В. Р. Аналіз реформи лісового господарства України в контексті зміцнення екологічно безпечної економіки держави. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 4(18). С. 275-287. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4\(18\)-275-286](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4(18)-275-286)

10. Економічна статистика / Економічна діяльність / Діяльність підприємств. *Державна служба статистики України*: сайт. 2024. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>

References

1. Suska, A. A. (2018). Instytutsionalizatsiya lisovoho sektora ekonomiky Ukrainy v konteksti rynku sotsial'no-ekolohichnykh posluh [Institutionalization of the forest sector of the economy of Ukraine in the context of the market of social and environmental services]. Dr.Sci. in Econ. Dissertation, Kharkiv National Agrarian University named after V. V. Dokuchaev, Kharkiv, Ukraine. [in Ukrainian].

2. Kolbasin, Ye. S, & Filatova, T. A. (2023). Stan i tendentsiyi rozvytku lisopromyslovoho kompleksu Ukrainy u dovoyennyi period [The State and Tendencies in the Development of the Forestry Industry Complex of Ukraine in the Pre-War Period]. *Problemy ekonomiky – The Problems of Economy*, 4(58), 70-81. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-4-70-81> [in Ukrainian].

3. Hayda Yu. I., & Kuzyk, I. V. (2021). Lisopromyslovyy kompleks Ukrainy: suchasnyy stan ta dominanty rozvytku [Forest industry complex of Ukraine: current state and dominants of development]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, 3. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.3.5> [in Ukrainian].

4. Mashika, H. V. (2017). Innovatsiyini pidkhody do suspil'no-heohrafichnoho doslidzhennya ta efektyvnoho vykorystannya hospodars'koho potentsialu Karpats'koho rehionu [Innovative approaches to socio-geographical research and effective use of the economic potential of the Carpathian region]. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N.*

Karazina. Seriya: Heolohiya. Heohrafiya Ekolohiya – Bulletin of the V. N. Karazin Kharkiv National University. Series:Geology. Geography. Ecology, 47, 122-132. DOI: <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2017-47-16> [in Ukrainian].

5. Deyneka, A. M. (2010). Metodolohiya upravlinnya lisovym hospodarstvom na ekolo-ekonomichnykh zasadakh [Methodology of forest management on ecological and economic principles]. Dr.Sci. in Econ. Thesis, National Forestry University of Ukraine, Lviv. [in Ukrainian].

6. Slava, S. S., & Puhinska, V. V. (2021). Strukturno-dynamichni tendentsiyi rozvytku lisohospodars'koho sektoru Zakarpats'koyi oblasti [Structural and dynamic trends in the development of the forest sector of the Zakarpatska oblast]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 100(2), 83-90. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2021-2-8>. [in Ukrainian].

7. Ishchuk S. I., & Hladkyy, O. V. (2011). Heohrafiya promyslovykh kompleksiv [Geography of industrial complexes]: Textbook. Kyiv: Knowledge. [in Ukrainian].

8. Deyaki pytannya reformuvannya upravlinnya lisovoyi haluzi [Some issues of forest management reform] (2022). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, adopted on 2022, Sep 07, 1003. Legislation of Ukraine: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1003-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

9. Kovalyshyn, V. R. (2023). Analiz reformy lisovoho hospodarstva Ukrainy v konteksti zmitsnennya ekolohichno bezpechnoyi ekonomiky derzhavy [Analysis of forest management reform of Ukraine in the context of strengthening environmentally safe economics of the state]. *Naukovi innovatsiyi ta peredovi tekhnolohiyi – Scientific Innovations and Advanced Technologies*, 4(18), 275-287. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4\(18\)-275-286](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4(18)-275-286) [in Ukrainian].

10. Ekonomichna statystyka / Ekonomichna diyal'nist' / Diyal'nist' pidpryyemstv [Economic statistics / Economic activity / Enterprise activity] (2024). State Statistics Service of Ukraine: Website. Retrieved from <https://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

Надійшло 15.05.2025 р.